

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A az irkeztetés kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, július 25.

Telepítés.

(H. H.) A kontinensnek csaknem minden államában megindult a tevékenység a földbirtok arányos megoszlását a jog és igazság határai között elősegíteni.

A magyar agrárpolitikának is egyik főcélját képezi a földbirtok okszerű megoszlására hatni.

E cél kivánsa szolgálja az 1894. évi V-ik törvény-cikkben foglalt telepítési törvény.

E törvényben 3 millió forintot ajánlott fel az állam telepítésre, mely összeg bizony elég kicsi, ha például azon 100 millió márkás összeggel hasonlítjuk össze, melyet Poroszországban a híres 1886. évi „*Ansiedlungs-Gesetz*“-ben bocsátott az állam telepítési célokra.

De elég nagy bizony ezen kicsi összeg is, ha tudjuk azt, hogy ezen törvény gyakorlati eredményben meglehetősen fias-kóval végződött.

Nálunk Magyarországon a telepítések nemcsak agrárpolitikai, hanem igen fontos állampolitikai célokat is volnának hivatva szolgálja.

Amazok szerint a kis-, közép- és nagybirtok közötti aránytalanságot kell a jog és igazság határai között elsimítani, az ország egyes vidékein a mivelhető talaj kiterjedése és a mezei munkások száma közt levő aránytalanságot kiegyenlíteni, a munkásosztálynak földbirtok szerzését lehetségessé tenni s egyes vidékeknek kivándorlás és keresetképtelenségben nyilvánuló helyi bajait orvosolni.

Állampolitikai szempontból pedig a becsületes magyarosításnak kellene, hogy hathatós eszköze legyen.

Eddigi telepítéseink azonban vajmi kevésbé tudták ezen célokat szolgálja.

Mert nem lehet egészséges azon telepítési politika, mely telepítési célokra, mint ezt az állam tette, 300—1800 holdas birtokokat vásárol akkor, mikor éppen a középbirtok pusztulását látjuk napról-napra. Telepítési célokra csakis nagyobb birtoktestek lettek volna szerzendők, mert a fősúly arra lett volna fektetendő, hogy a mai középbirtok fenntartása mellett a parasztság feles néprészének elhelyezése s így a kisbirtok szaporítása elérjék.

De kudarcot vallottak az említett telepítési törvény alapján megindult telepítések más szempontból is.

Mert míg egyrészt a föld örök áron való megváltásának súlyos terhe alatt nyögnek és a létkérdéssel küzdenek még ma is a telepítvények, addig másrészt nemzetiségi politikánknak is csak igen kis mértékben tudtak azok szolgálatot tenni.

Már pedig, eltekintve attól, hogy telepítéseinknek anyagilag is sikerülni kell, nem elsőrendű követelményünk-e, hogy a magyarosításnak is hathatós eszközei legyenek?

Tekintve első sorban a telepítések anyagi kudarcát, kérdés, szükséges-e okvellen a föld „*tulajdonában*“ keresni a kérdés megoldását.

Szerintünk nem, mert látjuk a telepítvényesek viszonyaiból, hogy az a többnyire minden föke nélkül, csupán adósságra szerzett föld mennyi gondot és ke-

serüséget okoz annak, a ki szerezte s mennyi bajt annak, a ki jóindulatból adta. Látjuk, miként málnak szét a telepítések s éppen egy állami telepítvénynyel történt, hogy néhány év alatt teljesen gazdát cserélt.

Mi tehát nem földtulajdont, hanem állandó otthont, teljes megélhetést és jólétet kívánánk csak biztosítani a magyar munkásnak, összekötve ezt hazánk elsőrendű kérdésével: nemzetiségi politikánkkal.

S úgy látszik ezt az elvet vallja gróf Csáky László eszméje is, melylyel a napokban nyilvánosságra lépett.

Ezen terv szerint „*Agraria*“ név alatt részvénytársaság alakul belga tőkével s latifundiumot vesz bérbe az Alföldön. Fizet a tulajdonosnak holdankint 10—12 forintot, tehát sokkal többet, mint a mennyit a tulajdonos eddig elért akár saját kezelésben, akár bérlet után.

A birtok ötven holdas gazdaságokra osztatik. Minden gazdaság felszereltetik gazdagon élő és holt leltárral. A ki doaköltözik, készen kap lakóházat, pajtát, színt, sertés-ólt, górért, baromfi-ólt. Száz darab gyümölcsfát, villamos vasutat a napi forgalom lebonyolítására; mezei vasutat a teherszállításra. Két kanczát, két ökröt, három tehenet, hat koczát és száz darab baromfit. Szükség esetén egy pár száz forint forgó tőkét.

Az ötven holdas tanyákat keresztül-kasul husz méter széles begyepesített utak kötik össze. Ha 22,000 hold birtokterületet veszünk alapul, akkor az utak 2000 holdat foglalnak el; a fönnmaradó területen 400 tanya keletkezik — s így

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Szent Vincze intézet története.

Irta: Halász Gyula.

A sz. Vincze intézet története egy élet története, mely jótékonyágban telt el. — Pillanatnyi érzelmek, az erény iránt való szeretetnek időszakos fellobbanásai a jótékonyág oltárára nagy áldozatokat hoztak már, de az a valódi ker. humanitás, melyből egy hosszú emberi élet lelkileg táplálkozott, mely életcélját képezi, a mely nem napokra, hanem egy emberi életre terjed ki, az kétség kívül mindenki részéről a tisztelés és becsülés adóját követeli ki a maga számára.

Ezen intézet története mig egyrésztől szívemelő látvány a magyar klérusnak a ker. szeretet és haza oltárán hozott áldozatai között, addig másrésztől kétségtelen tanubizonyosága annak, hogy a modern kor betegségei között előkelő helyet elfoglaló panperismus nem az ugynevezett modern humanismus divatos elméletei által orvosolható, hanem a tettekben nyilvánuló ker. szeretet művei által — mely P. sz. Vincze minden alkotását átlengi.

A nemzetek jóléte nem függ csupán azon anyagi javaktól melyeknek birtokában vannak, hanem azon az anyagi javak birtokainak szívében rejlő erkölcsi kötelességértől, mely tudja a ker. szeretet törvényeit, mely érti, hogy

a nélkülözök iránt kötelességei vannak; nemcsak azok iránt, akik testileg szenvednek, hanem azok iránt még inkább, kik nélkülözést szenvednek lelkileg, melyet féltő, hogy két nagy betegség kerit hatalmába: a bűn és a tudatlanság. Krisztus világosságát deríteni fel a szívekben az erények által eloszlatni a tudatlanság homályát a gyermeki korhoz mért ismeretek közlése által; nevelni ker. kath. anyákat az egyháznak és hazának, ezen eszme hozta létre a sz. Vincze intézet iskoláit, ezen eszme lelkésítette b. e. Nogáll püspököt, hogy önmagától megvont filléréivel létesítsen és tartson fel oly intézetet, mely már 3 évtized óta állva fenn ezeket nevelt, ápolt. Átveszi a gyermeket féltékenyen szerető anya kezéből a csecsemőt, hogy azt ápolja mig az élet szükségleteiért, az önfeláldozásért küzdő apa és anya vállatve görnyednek a munkában, azon anyai szeretetet igénylő és önmegtagadással járó működést végzi az irgalmas néne a bölcsődében, a bölcsőde átadja a gyermeket az óvodának, hogy a fejlődő értelmet tovább képezze, végig kíséri az iskolákon át egészen addig, amig kiképezve, az erényekkel gazdagítva nem adhatja az életnek és a szülői háznak.

Szerény és kicsiny volt a mustármag, a melyből a jelenlegi sz. Vincze intézet kifejlődött. Az ötvenes években me ült fel az eszme, hogy a Franciaországban divó és sz. Vincze szellemében működő bölcsőde egyletek mintájára alkottassék N.-Váradon is ilyen intézmény,

melynek célja lenne az által is enyhíteni Várad szegény lakosságának terhén, hogy a szülők apró, csecsemő gyermekeiket gondosan ápoló kezek őrizetére bizzák napközbe, mig ők a nap gondjainak terhével küzdenek. — Az eszme testet öltött és ugy Ujvárosban, mint Olasziban a szegény szülők áldásától kísérve évről-évre több csecsemőt ölelve kebelére működött e magasztos intézmény, szerényen bár, de az ápolásra és gondozásra hozott gyermekek számának növekedtével nagyobbodott az érdeklődés is azoknak körében, a kiktől az egylet anyagi támogatást várt és remélt. A bölcsőde egylet elnöke Fogarassy kanonok volt. — Az 1865 év ápr. 18. volt az a fontos nap midőn a bölcsőde egylet közgyűlése, mivel Fogarassy erdélyi püspökké neveztetett ki, helyébe Nogáll János kanonokot választotta az egylet elnökének, — a kinek kormánya kezdetével a jótékonyág ígéret földén áldást osztó, ernyedetlen működésének új korszakát tárta fel. — Ez volt az a nap, a melyet az isteni gondviselés mintegy kiválasztott arra, hogy innen ágazzanak ki a jótékonyág szárai, a melyek Várad ezen szegény vidékének lakosságát a szeretet kötelékeivel fűzzék az alapítóhoz.

Hagyományképen szállott az új aerájának új elnökére az az eszme, melynek megvalósítását fáradozott az előd is válvatva az egylet tagjaival. — Nemcsak felmerült az eszme, de a a szükségesség érzete is sarkalta az egylet tagjait arra, hogy az olasz intézet nagyobbszerű

az utakon minden tanyásra 5 hold közlegelő jut.

A tanyás kvalifikációja a józan ész, a jó erkölcs és a szegénység. Vagyonos ember nem kap tanyát. Ime a terv szocialisztikus eleme. A tanyás terhe: husz éven át 285 frt törlesztési összeg. Szembeöltő csekélység, mert kikaphatja a csikóból, a borjuból, a malaczból, a baromfiból, a tengeri-nyulból, a tejből, a tojásból, a gyümölcsből, a zöldségből — szóval gazdaságának mellékterméneiből.

További terhe a tanyásnak: a mezőgazdasági termés felerészének beszolgáltatása. A tanyás tehát nem tulajdonos, nem is bérlő, hanem feles. Azonban állandó, mert a szerződés 40 évre kötetik. A fiu folytathatja az apa munkáját s annak jogaiba lép.

A terv anyagi sikerét is biztosítja Csáky gróf egy reális számítással.

A zseniális és nagyfontosságú terv alkalmas arra s hivatva van, hogy nagy jelentőségű agrár és állampolitikai céljainak szolgálatot tegyen.

Hivatva van a latifundiumokat kevesíteni s a szocialis viszonyok békés átalakulását előmozdítani a tulajdonjog sérelme nélkül.

Hivatva van a tömeges kivándorlásoknak gátat vetni s a kedvezőtlen népességi viszonyokat megjavítani.

S mindenek felett hivatva van a magyarosítás ügyét előbbre vinni.

Mert ha például hazánknak közel 17 millió katasztrális holdnyi korlátolt forgalmi birtokaiból csak egy millió katasztrális hold olyan latifundialis birtokokat választanánk ki fentti telepítési célokra, melyek agrár és állampolitikai szempontból legjobban megfelelnek a kitűzött cél elérésére, úgy ezen egy millió k. hold földön, egy telepre 50 holdat számítva, 20 ezer család jólétét biztosítanánk. Ha ezen 20 ezer családnak felét számítjuk idegen, nem magyar ajku honpolgároknak, úgy már is legalább 40—50000 oláh, szerb, tót, horvát és német magyarosodása biztosítva lenne, nem is számítva ezek ivadékeit.

Nem értjük ez alatt, hogy az illető nemzetiségek elfelejtsék anyanyelvüket. Nézetünk szerint az az oláh, szerb, tót, horvát és német hordja ajkán nyelvét; csak szívében legyen magyar!

Ez pedig remélhető lenne, ha magyar vidékre telepítjük őket, magyar viszonyok közé és oly magyar földre, mely biztosítja nekik a jólétet és megelégedést.

Jogi szempontból azonban kifogásolnunk kell Gróf Csáky eszméjét, mely szerint az első kísérletet ezen telepítéssel éppen vallásalapítványi birtokon tervezi.

Tessék előbb állami birtokokon vagy esetleg külön ezen célra vásárolt birtokon a próbát megtenni, mert hogyan lehet majd 40 év múlva a vallásalapítványi birtokból a telepéseket kitenni?

De ügyelni kellene ezen telepítéseknél arra is, hogy egy-egy telepítvényre többféle vallásfelekezet össze ne kevertessék, mert egyrészt felekezeti surlódásokra ad alkalmat, másrészt a hitélet ápolás, templomok építése stb. aránytalanul többbe kerülne, mintha lehetőleg egy hitfelekezeti népekből alkotnánk egy-egy telepítványt.

Kik nem vesznek részt a Petőfi-ünnepen.

A Petőfi társaság tegnapi ülésén — mint E—s írja — *Inczédy* László meginterpellálta az elnököt, vajjon a többi irodalmi társaságok, nevezetesen a Kisfaludy-társaság s a tudományos Akadémia kaptak-e meghívót az ünnepre s ha igen, mit feleltek, mert hogy részt vennének az ünnepben, eddig semmi nyomát sem látja. *Bartók* kijelentette, hogy ő társaság nevében úgy a Kisfaludy-társaságot, mint az Akadémiát felkérte az ünnep rendezésében való részvételre, de se egyiktől, se a másiktól eddig választ nem kapott. *Ábrányi* Emil tudatta erre, hogy *Gyulay* Pál őt és *Bárony* Isvánt megbizta, hogy az ünnepben a Kisfaludy-társaságot is képviseljék. Ezeknek tehát hármas tisztet kell Segesvárott teljesíteniök: mint a Petőfi-társaság tagjainak, mint előadóknak s mint a Kisfaludy-társaság tagjainak. *Gyulai* Pált álli-

tólag főrendiházi kötelezettségei tartják távol az ünneptől, a melyen mint Petőfi legközelebbi rokona is szeretne megjelenni. *Beöthy* Zsolt pedig épen most dolgozik az újabb magyar lírai költészet történetén — *Petőfi nélkül*.

A hágai konferencia eredménye.

A békekonferencia záró jegyzőkönyve kiemeli, hogy a megbizottakat állandóan az az óhaj vezette, hogy a konferencia felséges kezdeményezőjének nagylelkű eszméit a lehetőségig kimerítő módon megvalósítsa. A konferencia elhatározta, hogy a megbizottak elé aláírás végett és illetőleg a kormányok elé jóváhagyás végett a következőket terjeszti:

1. A nemzetközi viszályok békés kiegyenlítésére vonatkozó egyezményt.

2. A szárazföldi háboru rendelkezéseire és szokásaira vonatkozó egyezményt.

3. Az 1864. évi genfi egyezmény elveinek a tengeri háborura való alkalmazására vonatkozó egyezményt.

4. Három nyilatkozatot, melyek szerint tilos lövedékeket és robbanó anyagokat léghajókból ledobni, vagy ehhez hasonló módon használni, továbbá tilos oly lövedékeket használni, melyeknek egyedüli célja fojtó vagy mérges gázok terjesztése, végül oly golyókat használni, melyek az emberi testben explodálnak.

A jegyzőkönyv továbbá öt kívánságot tartalmaz:

1. A konferenciának az a nézete, hogy a korlátozása azoknak a katonai terheknek, melyek jelenleg a világra nehezdednek, kiválóképpen kívánatos az emberiség anyagi és erkölcsi jólétének előmozdítására.

2. A konferencia kifejezi azt a kívánságát, hogy a semlegesek jogainak és köteletségeinek kérdése egy legközelebbi konferencia programjára tűzessék ki.

3. A konferencia kifejezi azt a kívánságát, hogy a fegyverek és a tengerészeti lövegek fajaira és kaliberjére vonatkozó kérdések, amennyiben a konferencia által

gyarapodásával a bölcsődét kapcsolják össze óvodával, hogy még egyrészt a bölcsődéből kikerült kisdedeket legott felkarolhassa az óvoda, addig másrészt az egylet nemeslelkű tagjai mindég azon fáradoztak, hogy minél inkább szaporíthassák azon segélyre és oltalomra szorulókat százaikat, a kiket a bölcsőde fogadja ápoló szárnyai alá. — Egyik főjondár képezte az egylet tagjainak azon körülmény, hogy az egylet nem birt egész házzal s így a jövőendőbeli működésnek ezen egyik biztosítéka mindeddig hiányzott. — Több baj származott abból is, hogy addig a bölcsőde vezetése Olasziban világi óvónők vezetése alatt állott. — Az újvárosi intézetnél működő *irgalmas nének* szakavatott vezetése és a felmutatott eredmény Nogáll kanonokban azon gondolatot érelték meg, hogy az olasz intézetet is szintén ezek gondos vezetésére volna célszerű bizni sokféle szempontból. — Hiszen világszerte ismeretes az irgalmas néneknek Isten iránt való szeretethez folyó buzgósa, önfeláldozása és ügyessége, melyet a ker. szeretet mindennemű munkájában, nevezet szerint a szegény kisdedek gondozása és nevelése körül világszerte tanusítottak.

Ehhez járul még az a nem kevésbé megszívlelendő körülmény, hogy az irgalmas nének intézménye azon biztosítékot nyújtja ily fontos ügyben, minő a szegény kisdedek gondozása és nevelése, hogy nincs kitéve a bölcsőde a világiak felügyelete alatt történt, a személyzet gyakori változtatásának a mi természetesen a

nevelés rovására történik; foglalkozásába a szerzet tagjait állandósítja és ez által a nekik kijelölt és hajlamaikhoz illő téren gyakorlottságot szerez számára. — Ha a tagok előregednek vagy elbetegesednek őket a congregatio anyai kebelére visszafogadja a társadalom minden megterhelése nélkül és a távozottak helyébe újakat állít hasonló erényekkel, hasonló ügyességgel, hasonló Isten és emberek iránt való szeretettel eltevve, szóval a belépett tényezőkhöz hasonlóakat küld.

A jelen körülmények között döntő szerepet játszottak az anyagi körülmények is. — Eddigelé a bölcsőde fenntartása, a házbér személyzet díjazás és egyéb szükségletek fedezése körülbelül 650 frtba került, az egylet pedig tőkésje után 800 frt biztos jövedelemmel rendelkezett, világosan állott tehát Nogáll előtt, hogyha a bölcsőde az óvodával gyarapíttatnék, a befolyó jövedelem a feállítással és működéssel járó újabb házbér, újabb kiadások, nagyobb személyzet fedezésére elégtelen lenne, migha az irgalmas nének vezetésére bizatnék az intézet, akkor a működő nének szerény igényeit, csekély szükségleteit tökéletesen fedezné, mint a kik a szeretet műveit nem bérért, hanem Istenért teljesítik.

Ez a gondolat vezette Nogáll kanonokot, hogy a Ferdinánd, jelenleg Nogáll-utcán az 1764. sz. telekkönyvben foglalt telket 1866-ban 2800 forintért megvegye. Már ekkor nagyobb szabásu tervvel foglalkozott. A város ezen

része a legszegényebb, legelhagyatottabb volt; de másrészt városunk ezen irányban terjedt leginkább és mégis iskolákkal ezen rész volt legkevésbé ellátva. Szeme előtt lebegett a jövőben felállítandó leány-iskolának képe, melyet áldozatkészsége, mint a tényleg igazolják, csakugyan rövid idő alatt létesített is. Ezen terv megvalósításának megkönnyítésére vette meg 1867. július 12-én a szomszéd telket is 1050 forintért Olay Istvántól, mert nagyszabásu tervének kivételére nagy telekre volt szüksége.

Bölcs előrelátással előkészítvén ily módon az utat, a bölcsőde-egylet 1867. év január 13-án tartott közgyűlésén Nogáll ünnepélyesen kijelentette, hogy ha a közgyűlés a két irgalmas néne vezénylete és felügyelete alatt a bölcsődének kisdedóvodával való összekapcsolását létesíteni határozottan kívánja, Ferdinánd-utcán levő saját házát tágas udvarával és még tágasabb kertjével az egylet ingyen használatára felajánlja.

Természetes, hogy a közgyűlés e nagylelkű ajánlatot nagy lelkesedéssel fogadta és a keresztény szeretet eme újabb fényes bizonyítékát jegyzőkönyvileg is megörökítette, mely azonban csak halvány előfénye volt a jótétemény ama maradandóbb megörökítésének, mely azon ezek szívébe hatol, a kiket az intézet nevelt az egyháznak és hazának.

Az egylet jegyzőkönyvét szólaltatjuk meg: „Az egylet elnökének nagylelkűsége oly mérvben áll előttünk, mely a gondolat merész-

már megvizsgáltattak, a kormányok részéről tanulmányozás tárgyává tétessenek abból a célból, hogy esetleg egy későbbi konferencia által egységes megoldáshoz jussanak.

4. Midőn a konferencia fi yelembe veszi, hogy a svájci szövetségi kormány részéről már történtek előkészítő lépések a genfi konvenczió revisiójára, azt a kivánságát fejezi ki, hogy rövid időn belül külön konferenciát hívjanak egybe, mely e konvenczió revisiójára azt a kivánságát fejezi ki, hogy rövid időn belül külön konferenciát hívjanak egybe, mely e konvenczió revisiójával foglalkozzék.

5. Azonkívül a konferencia, néhány megbízottat kivéve, kik a szavazástól tartózkodtak, azt a kivánságát fejezte ki, hogy azok a javaslatok, a melyeknek céljok, hogy a tengeri háboruban a magántulajdon kérdését és a kikötők, erődök, városok és falvak ellenséges hajóhadak által való bombázásának kérdését szabályozzák, újabb konferenciák elé utasíttassanak megvizsgálás végett.

A záró jegyzőkönyvet az összes megbízottak alá fogják írni, az egyezményeket ellenben nem, mert több ország a csatlakozást későbbi időpontra tartotta fenn. Anglia a záró jegyzőkönyv aláírásánál bizonyos fentartásokkal fog élni és ki fogja jelenteni, hogy a második és harmadik nyilatkozatot és a kifejezett kivánságok közül a harmadikat és az ötödiket el nem fogadhatja. Nemcsak a három egyezményt, hanem a nyilatkozatot is külön-külön fogják aláírni. Az egyezmények és a nyilatkozatok bevezetését holnap fogják megállapítani.

Valószínű, hogy a konferencia csak szombaton vagy hétfőn ér véget. Az első megbízottak, kik ma délután egybegyűltek, még egyszer megfontolták a záró jegyzőkönyv szövegezését. Az amerikaiak követelik, hogy a választott bírósági javaslat XXVII. cikkében, mely e szavakkal kezdődik: »Az aláíró hatalmak kötelességüknek tartják, a kötelesség szó definiáltassék, hogy ez a szó semmi esetben se kényszerítse az Egyesült Álla-

mokat, hogy az európai ügyekbe avatkozzanak és megfordítva. Igyekeznek e cikket akképen szövegezni, hogy Amerika kivánságai figyelembe jöjjenek és egyttal a XXVII. cikk hordereje ne gyengítettessék.

† Schusster Constantin.

Vác, jul. 25.

— Saját tudósítónk távirata. —

Diszes ravatalon, a püspöki rezidencia dísztermében fekszik immár a jótékony főpap, Schusster Konstantin püspök. Főpapi díszornátusban helyezték koporsóba s a ravatalt is a püspököt megillető díszszel állították fel. A halott felöltöztetésében sem az elhunyt püspök akarata érvényesült, ebben az egyház határozott. Egyházfejedelmet megillető pompával öltöztettek fel s a ravatalt is ugyanily fényvel állították fel. A koporsót ezüst gyertyatartók veszik körül s számos viaszgyertya láng világítja meg a főpásztor jóságos arcvonásait, a mely még a halálban sem mosódott el. A száraz, magas alak sovány arca mintha megélénkült volna a halálban. A koporsó lábánál elhelyezett imázsamolyon papok imádkoznak felváltva, az elhunyt püspök lelkiüdvéért.

Végrendeletében kifejezett óhaja, illetve végakarata csupán a temetésen fog érvényesülni.

Nem lesz halotti díszhintó, nem lesznek struccollás lovak, de sőt Szt. Mihály lova sem. Ugy amint akarta, festetlen rudakon fogják egyházmegyéjének papjai vinni a koporsót. A temetési szertartás azonban fényes lesz, olyan fényes, a milyen rangjához méltó.

Holnap reggel 8 órakor kezdődik a gyászszertartás. Ekkor fogják a nagy halottat, a díszteremben előzetesen beszentelni, s aztán átviszik a székesegyház templomába, a hol újra ravatalra helyezik. Ezután gyászisteni tisztelet lesz, a melyen valószínűleg *Majláth* erdélyi püspök, — a ki betegsége alatt is meglátogatta a püspököt — fog pontifikálni fényes papi segédlettel. Mire végével a »Liberá me« kezdetű egyházi dal elhangzása után a kopor-

sót leveszik a ravatalról, s nyancsak a papok viszik a székesegyház alatt lévő kriptába, a hol örök nyugalomra fogják helyezni.

A temetésen több egyházi méltóság és több főrendiházi tag vesz részt. Testületileg vesz részt a végtisztességen Vác város tanácsa és képviselő testülete a polgármester vezetése alatt. Részt vesznek továbbá a piarista rend, a káptalan, Pestmegye küldöttsége, a katolikus legényegylet, a főgymnasium ifjúsága, a városi takarékpénztár, a járásbíró, s a Váczon székelő különböző hatóságok, pénzügyintézetek és testületek. A honvéd tisztikar szintén testületileg vesz részt a temetésen, ugyancsak az önkéntes tűzoltó egyesület is.

De nemcsak Vác városa osztozik a mély gyászban, hanem ugyszólván az egész ország. Erre vall az a körülmény, hogy az ország minden részéből halomszámra érkeznek a részvételtáviratok és levelek a káptalanhoz. Ezekben a táviratokban egyszersmind több helyről bejelentették, hogy küldöttséggel fogja magát a megye vagy város a temetésen képviseltetni.

Elsőnek *Szolnok, Kassa, Eperjes és Kécskemét* városok jelentették be, hogy küldöttséggel képviseltetik magukat a szászszertartáson. Koszorut azonban sehonnán sem hoznak, mert az elhunyt főpap emlékét nem akarják megsérteni azzal, hogy végakarátát ne respektálják. A bejelentett vidéki küldöttségek száma ma délelőtt már felszaporodott.

Vác város közönsége ma délelőtt 11 órakor *Zádor* polgármester elnöklése alatt rendkívüli közgyűlést tartott, a melyen a temetésen való részvételt s a püspök emlékének mikénti megörökítése iránt határoztak. A katolikus legényegylet, a kaszinó s a különböző egyesületek már tegnap gyűléseztek.

Ma már a szélrőzsa minden irányából érkeztek idegenek a városba. A szállodák mind telve vannak vidékiekkel. A püspök ravatalához ezer számra vándorol a közönség, hogy még egyszer lássák a jótékony főpapot, a ki a város érdekében annyi sok jót tett.

A székesegyházban csendes misét mondanak az elhunyt főpap lelki üdvéért, s a püspökök és kanonokok egyttesen imádkoznak a templom szentélyében lévő padosorokban. A harangok folytonosan zugnak s a »Roskoványi harang« méla bus melódiája messze hirdeti a

ségét is meghaladja; ugyanis csak szerényen kifejezve magunkat, nem házat, hanem uri palotát adott át ingyen használatul az egyletnek, mely uri izléssel és alkatrészeiben czélszerűleg beosztva, pharosként díszlik városunk e környékén, mint építészeti remekmű, mint barátságos menedék a szűkölködő emberiségnek, mint a haza szegény gyermekeinek kertje, szivemelő látványul és becses emlékül a magyar klérusnak a haza és emberiség oltárán hozott áldozatai között.

1868. szeptember 8. volt a nagy nap, midőn az irgalmas nénék a szathmári anyaházból bevonultak Nogáll püspök Ferdinánd-utczai házába, természetesen ugyanakkor lett a bölesőde is a szt. György naptól kezdve ingyen birt Lajcsák-féle helyiségből ide átköltöztetve.

Az ugyanezen év október 18-án a bölesődegyelet választmányi gyűlésén Nogáll bejelentette az örvendetes eseményt. Így lett megvalósítva Nogáll kanonok intézkedésének módoszata szerint az egyletnek régen táplált óhajta és így birta meg az egylet a költségeket, sőt az újvárosi intézet iránt követett intézkedés példájára az irgalmas nénék vezetésével az olasz-i intézetre nézve a nagyobb szerű felvirágoztatás reményének nézett eléje. A gyűlés hálásan fogadta az egyleti elnök nagylelkű művét és elhatározta, hogy az egylet bölesődeje első és második osztályának vezetését és felügyeletét az irgalmas nénéknek az 1867. január 13-án tartott közgyűlés VI. pontja alapján is örömet

és teljes bizalommal átadja és ehhez képest egy évre az egész ellátás költségeinek fedezésére az egész évi összes kamatjövedelmét, körülbelül 800 forintot az irgalmas nénéknek felajánlja olyképen, hogy a kisdedek, kiknek nagy része az óvodát is látogatni fogja, az alapszabályok szerint gondozás és ellátásban is részesülni fognak.

Az első főnöknője az intézetnek *Berger Leopoldina* lón, ki két testvérrel *Lagler Alexiával* és *Janta Borgiával* megkezdte szent működését a kisdedek körül, az egyik a bölesődeben, a másik az óvodában.

Eleinte csekély volt a kisdedek száma, de már 1872-ben a bölesődeben 16, az óvodában 148—150 gyermek részesült szeretetteljes gondozásban. A gyermekek számának növekedtével növekedett egyszersmind a gondozó nénék száma is, úgy hogy 1871-ben 5 néne jelenléte vált szükségessé, annyival is inkább, mert Nogáll régi óhajtasának megfelelőleg megnyitotta az *elemi iskola* négy osztályát, két-két osztályt egy tanteremben.

A bölesőde és óvoda fenntartásának költségei évenként körülbelül a 800 forintot fedezi, a bölesőde-egylet tőkéje, az iskola fenntartása az irgalmas nénék ellátásának költségeit azonban Nogáll püspök fedezte az iskola alapításától kezdve haláláig.

1874-ik évben *Berger Leopoldina* főnöknő előjárói által más működési térre lett elszólitva és helyét ideiglenesen *Lagler Alexia*

tanítónőtestvér foglalta el, míg nem a főnöknői állás 1877-ben *Klein Candidával* lett betöltve véglegesen.

Eddigélé úgy a ház, mint a telek Nogáll kanonok magántulajdonát képezte s így is volt telekkönyvezve, de belátván az irgalmas nénék működésének sikerét s mintegy megakarván jutalmazni fáradozásukat, az 1874. év november 2-án, a nagyváradi 1764. számú telekkönyvbe foglalt 1866-ban 2800 frton megvásárolt telket és a rajta levő helyiségeket a szathmári törzsházból származott irgalmas nénékre örök tulajdonjoggal átruházta és telekkönyvileg átkebelezeti közjótékonyági és közoktatási czélokra, a keresztény szeretet és irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására.

A szerénysége nem engedi, hogy az intézetet az ő nevével nevezzék el Nogáll intézetnek, hanem azt óhajtja, hogy intézete annak nevét viselje, akinek erényeit akarják az intézeti növérnek a gyermekek fogékony lelkébe csepegtetni, t. i. legyen neve Pálos szent Vince intézet, — s ezen óhajának kifejezést ad az 1877 év decz. 3-án a megyés püspökhöz intézett iratában.

(Vége köv.)

nagy gyászt, a mely az egyházat és katolikus világot érte. Ezt a harangot ugyanis, csak különös nagy események alkalmával szoktak meghuzni a főszekecs egyház tornyában.

A nagy halottban az egyház kiváló apostolát, a haza és trón törhetlen hívét, a tudományos és nevelő intézetek páratlan bőkezű mecenását gyászolja.

Hogy a váci egyházmegye gyászában a vidék is oly nagymérvben vesz részt, oka abban keresendő, hogy az elhalt püspök, mindenütt a hova hivatása vezette, gyakorolta a jótékonyt. Különösen Eperjes, Kassa, Szolnok és Kecskemét városokban ezeket adományozott jótékonycélokra. Különösen Kassán adott sokat, a mely városnak tíz éven át püspöke volt.

Bubics Zsigmond kassai püspök külön pásztorlevelet bocsájtott ki ez alkalomból, a melyben tudatja az egyházzal és a hívekkel a mély gyászt, a mely a katolikus világot érte. A temetésen való részvételét táviratilag jelentette be, s már ma délutánra várják a püspököt Vácra.

Érdekes és jellemző az elhunyt püspök végrendeletének utolsó passzusa, a mely így hangzik:

Végezetül visszapillantván hosszú életemre s ennek viszontagságaira, áldom az isteni Gondviselést folytonos kegyelme s irgalmasságáért, lelkem mélyéből megbocsátok mindazoknak, kik engem bármiben és bármennyire megbántottak, vegyék ők ezennel főpásztori teljes áldásomat s viszont könyörgök ezennel bocsánatért mindazoktól, kiket bármiben és bármennyire talán öntudat nélkül, de bizonyára nem szándékosan megbántottam vagy sértettem volna, fogadják ezek is főpásztori teljes végáldásomat. A kellő rendet és fegyelmet mindenütt és mindenekben helyreállítani és fentartani igyekeztem ugyan teljes erélyvel és szilárdul, de a midőn szigorú voltam is, soha senkinek, de senkinek sem ártottam.

Isten áldja meg és oltalmazza kedves hazánkat és ennek Apostoli Királyát, áldja meg két egyházmegyémet papságát és népeit.

Többiben az irgalmas Ur isten véghetetlen szent kegyelme, a boldogságos Szűz Máriának hathatós könyörgése mellett könyörüljön rajtam és bűnös lelkemen! Ez végső legalázatosabb töredelmes szívű fohászom és imádságom az Atya, a Fiu és Szentlélek Ur isten nevében és a boldogságos Szűz Mária Isten-anyja oltalma alatt.

A püspök holtteste még ott fekszik eltemetetlen a ravatalon, s már is megindultak a kombinációk, hogy ki lesz **Schuster** Konstantin utódja.

Emlegetik: gróf **Majláth** erdélyi püspököt, **Belopotoczky** Kálmán tábori püspököt, gróf **Széchenyi** és gróf **Csáky** kanonokokat.

A míg a püspöki szék betöltése iránt intézkedés történik, addig **Verter** Lajos nagyprépost, püspöki helynök, a ki az elhunyt püspök betegsége alatt is vezette már az egyház ügyeit — s illetve a káptalan fogják karöltve továbbra is ellátni az egyházi ügyeket s kezelni a püspöki javadalmakat.

A püspöki szék betöltésével nem fognak sokáig késlekedni. Nem pedig azért, mert a püspöki birtok teljesen adómentes, az egyház ügyei is mind rendben vannak, nincs tehát ok arra, hogy a püspökséget sokáig hagyják fej nélkül.

Vác, július 25. (Saj. tud. táv.) Délután 4 órakor koporsókitétel volt s az egyszerű ravatalnál megjelent az összes papság s egyes törvényhatóságok küldöttei s temérdek nép.

A káptalanhoz tömegesen érkeznek részvételtáviratok.

Ő Felsége **König** udvari tanácsos által táviratilag fejezte ki részvétét, a pápa ő Szent-sége **Rampola** bibornok által.

Részvétüket fejezték ki a püspöki karból **Vaszary** Kolos hercegprímás, dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok püspök, **Császka** kalocsai érsek és **Majláth** Gusztáv gróf erdélyi püspök.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **A részvét újabb megnyilatkozása.** Boldog emlékü **Nogáll** János püspök öt nap óta pihenő siri álmát, a részvétnyilatkozatok még mindég nagy számmal érkeznek. Tegnap a **bibornok** ur ő Eminenciájához érkezett igen megható levél **Czaykovszki** Evaris mária-völgyi plebánostól. Az elhunyt kiváló főpap ugyanis mária-völgyi címzetes apát volt. — Ezen kívül még a sok között a következő levelek és részvétáviratok érkeztek: A káptalanhoz: »Áldott lelkü örök emlékü nagy prépostjának, Isten szíve szerint való mintafőpappnak halála fölött a főtisztelendő székeskáptalannal együtt gyászol a hazai papság s ennek egyik igénytelen tagja: **Hetyei**, pécsi püspök. — Annak idején említettük, hogy alig egy órával halála előtt **Fetser** Antal kanonok társaságában P. **Prieszter** Ágoston mária-radnai zárda főnök kereste fel a kiváló főpapot, aki Assisi szent Ferencz szellemének a szt. Ferencz-rendiek reformjában való felrűsítésére biztította a házfőnököt sirja szélén a szent életű agg püspök. P. **Prieszter** Ágoston quardián **Fetser** Antal kanonokhoz intézett részvét levelében megemlékezik erről az utolsó találkozásról s a következőket írja: »A megboldogult utolsó buzdítását mélyen szívembe véstem.« — Végh Antal gráci marianista, ki valaha Endrődön volt néptanító s később lett szerzetestestvér s kit a boldogult püspök rendkívül szeretett s meghagyta haláláról távirati értesítését is. Azt írja **Vinkler** József v. püspökhöz a többi között: »Elhunyt nem volt ugyan egészen váratlan reám nézve . . . a haláleset hírére mégis nagyon megilletődtem s őszinte fájdalommal tölt el a mi 1881-iki zarándoklatunk vezérének csaknem hirtelen kimulta. Én . . . nemcsak a lourdesi zarándoklat vezéré, hanem egy őszinte, hű atyai barátot vesztettem az elhunytban. **Bármily különösnek látszassék is, ő méltósága nagylelkűségével kitöltötte a tálongó irt, melyet ész, tudomány és a társadalmi állás közénk vont, ő minden érdemtelenségem daczára is benső barátságára méltatott.« . . . Szíve mélyén volt annyi szeretett Isten és az emberiség iránt, irt, küzdött fáradott annyit e két célra miszerint **bizton remélhető, hogy az örök Biró kegyelmesen fölvette az ő lelkét s hogy a lourdesi sz. Szűz meg fogja jutalmazni az ő hű szolgáját.****

* **Személyi hírek.** **Beöthy** László főispán kiutazott családjához Élesdre. — **Szunyogh** Péter alispán 4 heti tartózkodásra br. **Königswarter** Hermann sebetani (morvaországi) birtokára utazott. — **Zivuska** Jenő miniszteri tisztviselő, a Teleky-pályadíj nyertese, rokonai látogatására Nagyváradra érkezett.

* **Anna napja.** A nyári idény legnevezetesebb napja: Anna napja van ma. — Az Orsolya szűzek nagyváradi templomában a szokásos fénynyel ültek meg Szent Anna napját, mivel a templom főoltára szent Anna tiszteletére van szentelve. Délelőtt fél tíz órakor **Pálffy** Béla főreáliskolai hittanár prédikációt mond s utánna az ünnepélyes szent misét **Vinkler** József v. püspök tartja teljes segédlettel.

* **Dr. Bulyovszky** József polgármester sérülése, melyet hazautazása alkalmával a vonaton szenvedett, bár még súlyos, de már annyira javult, hogy valószínűleg ma már elhagyhatja a polgármester a lakását s elnökölni fog a ma délelőtt tartandó tanácsülésben.

* **A segesvári Petőfi-émlékünnep.** Ama nagyszabású hazafias ünnepély, melyet a Petőfi társaság rendez Petőfi halálának napján Segesváron, mindinkább közeledik megvalósulása felé. Az ünnepélyen résztvesz a kolozsvári Nemzeti színház jeles tragikus színésze **E. Kovács** Gyula s **Jókai** »Apotheozis« című költeményét fogja elszavalni. A rendező bizottság az ünnepély sorrendjét a következőkben állapította meg:

1. A honvédekzenekar és a kolozsvári dalegylet zeneszámai.
 2. Megnyitó beszéd, tartja **Bartók** Lajos.
 3. **Jókai** »Apotheozisa«, szavalja **E. Kovács** Gyula, a kolozsvári nemzeti színház tagja.
 4. Ünnepi beszéd, tartja: **Bartha** Miklós.
 5. »Petőfi Sándor« költeménye **Ábrányi** Emiltől, szavalja a szerző.
 6. »A szabadságharczról«, előadja: **Bárony** István.
 7. »Petőfi«, irta és szavalja: **Endrődy** Sándor.
 8. »Petőfi halála«, irta és felolvassa; **Rákosi** Viktor.
 9. »Költemény«, irta és szavalja: **Szász** Gerő.
 10. Petőfi-dalok . . . id. **Ábrányi** Kornéltól, előadja a kolozsvári dalegylet.
 11. Küldöttségek felvonulása és koszorú letétele. Ez alkalommal a 48-as honvédek nevében **Illyés** Bálint teszi le a koszorút és szavalja el költeményeit.
- Ezután felvonulás a várba a **Petőfi-szobor** elé, a hol **Bartók** Lajos **Jókai** »**Petőfi halála**« című dolgozatát olvassa fel s egyuttal koszorút tesz le a Petőfi-társaság nevében.

* **Helyettesítés.** **Darvassy** Lajos városi tanácsos szabadságidejét megkezdvén, a katonai ügyosztály vezetésével **Szűts** Dezső aljegyző bizatott meg.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** Az 1900. évi nagyváradi választók névjegyzéke ellen július hó 15-ig mintegy 30 felszólamlás adatott be, amelyek tegnapig közszemlére voltak kitéve, hogy ellenük esetleg megtehessek az észrevételeket. A felszólalásokra senki nem tett észrevételt s így csak azok kerülnek a központi választmány elé, a mely a közelebbi napokban tart ülést. A felszólalók között van több, a kik szolgálta állásban vannak s ezért hagyattak ki a névjegyzékből. Mint háztulajdonosok kérik magukat a névjegyzékbe felvételre; azonban a törvény ezek felvételét nem engedi meg.

* **Fánye Togyer** mint feljelentő. A rendőrségnek igen sok baja volt már Fánye Togyerrel, aki tegnap mint feljelentő járt a rendőrségen. Fánye Togyer ugyanis tegnap kiszabadulván az ügyészségtől elment a nagypiacra, ahol egy régi cimborájával **Bakos** László szolnoki dobokai lakossal találkozott, aki különben ismeretes betörő s így valószínű, hogy Váradra is ily célzattal jött. Fánye — mint mondta — hogy bűneit jóvá tegye — felment a rendőrségre s bejelentette, hogy milyen vendége van a városnak. Bakost ezen feljelentés következtében illetőségi helyére fogják tolonczolni.

* **A voltai győzelem emléke.** Az 1848-iki olaszországi hadjáratban sok véres és dicsőséges ütközet volt, a melyek az osztrák fegyverekre győzelemmel végződtek. Ezelőtt 51 évvel július hó 26. és 27-én, a custozzai csata után Volta Mantovana mellett megverték az osztrákok az olasz csapatokat. Ezen győzelem emlékére a helybeli közös hadseregbeli helyőrség ma, szerdán reggel 9 órakor a nagyváradi-olasz r. kath. plebánia templomban, a katonazeneközreműködése mellett, ünnepélyes szent mise lesz. A szent mise végzésére a parancsnokság felkérte *Dencs János* tb. kanonok, esperes-plebánost, aki készséggel vállalta el a szent mise megtartását.

* **A külső vámok állapota.** A napokban egy hozzánk beküldött panasz folytán említettük, hogy a külső vámházak piszkosak. Irányadó helyről azon információt nyertük, hogy a város a külső vámházakat évenként egyszer teljesen tataroztatja, meszelteti s az évközben szükséges tisztántartásról a vámszemélyzet tartozik gondoskodni. — Különben *Komlóssy József* gazdasági tanácsnok a mostani jegyváltási mód helyett a tömbjegyek szétszétadását akarja behozni. Ezáltal elejét lehetne venni a vámoknál a szekerek összetorlódásának, mert a tömbjegyekkel a szekérhez mennének a vámosok s a pénzt is ott szednék el a közönségtől.

* **Kinevezések.** A vall. és közoktatásügyi miniszter *Kotunovics Győző* trsztenai kath. gymnásiumi rendes tanárt ezen intézet igazgatójává nevezte ki. — A kereskedelmi m. kir. miniszter *Lépes Árpád* cs. és kir. 37. gy. ezredbeli főhadnagyot ideiglenes minőségű miniszteri számtisztáé nevezte ki. — *Pérchy Sándor* nyug. postatiszt az aradvári postahivatalhoz postamesterré neveztetett ki.

* **A színház belső berendezése.** Az építendő téli színház belső berendezését, díszítését külön vállalként adják ki s a pályázatot közelebb írják ki. Pályázó valószínűleg lesz *elég*. *Keller József* budapesti vállalkozó megkereste a várost, hogy a színház belső berendezésének pályázatára őt is hívják meg.

* **Vizbefulladt inas.** A szabadban való fürdésnek meg van az első áldozatja: tegnap a vízbe fulladt egy fiu. *Kepes József* tizenéves fiatal fiu tegnap reggel eltávozott hazulról azzal, hogy fel megy a városba. A gazdája, *Lipsei Mihályné* hiába várta a fiut haza, elment az ebéd ideje is, anélkül, hogy a fiuról hír jött volna. Délután az asszony elment keresni a fiut s legelőszőr is a körözs partra ment, hol meg is találta a fiu ruháit. A fiu azonban nem volt sehol sem. Kevés idő múlva egy halász a hálóval kifogta a fiu hulláját. — Ugy látszik, hogy szerencsétlenségről van szó, amennyiben látták, hogy *Kepes* a partról több ízben *fejést* ugrott a vízbe. A hullát beszállították a közkórház boncztermébe.

* **Agrár-gyilkosság Gyöngyös-Oroszin.** A múlt ősz óta dolgozott *Toldy Pál* gyöngyösi parasztagazda egy darab feles buzaföldön az orosz határban, hogy magának meg a családjának télre meg legyen a betevő falatja. Attól a gazdától azonban, a kié a feles föld volt, árverésen elvették mindenét, a földet is *a rajta levő egész terméssel*. Van egy jogelv, mely azt így szabja meg s mivel árverésen a jogelv a fő és az szóba se jön, hogy a munkás miből éljen meg, tehát *Toldy Pál* egyszer csak arról értesült, hogy hiába dolgozott egész esztendőben, hiába aratta is le keserves munkával a gabonát, a részét nem kapja meg, mert azt *Novák András* fogja behordani, a ki megvette a földet. Sehogy sem fért ez a fejébe *Toldy Pálnak*, ki előtt családotól az éhenhalás szörnyű képe kezdett mutatkozni, s egy éjszaka *Kovács László* kapáslegénnyel kiment az orosz ha-

tárba és hordani kezdte haza a *maga buzáját*. Novák, ki erről hírt vett, a bíróval és a segédjegyzővel éjjel 11 órakor kiment a tagra, magukkal vivén a hirdadó csösz is és *Toldy* tetten érték. Az elkeseredett feles vasvillára kapott és a lovakat visszafelé fordító segédjegyzőnek megszúrta a karját, mire *Barna Antal* bíró egy szőlőkaróval a jegyző segítségére sietett. *Kovács László* ezt látva, lekapta a jegyző válláról a fegyvert és *Barna Antal* lelőtte. A bíró, kinek fejébe ment a golyó, másnap reggelre meghalt, *Toldy* és *Kovácsot* pedig a csendőrök elfogták.

* **Az orosz trónörökös temetése.** Pétervárról táviratozzák, hogy *György* trónörökös nagyherceg porhüvelye délután 6 órakor érkezett meg a *Nikolaj-pályaudvarra*, a mely déli növényekkel volt díszítve és fekete posztóval bevonva. A gyászindulóval fogadott vonat megérkezése után a pétervári metropolita a főpapság segédlete mellett gyászmisét celebrált, mire a csár kíséretéhez tartozó főhadsegédek és tábornokok levették a koporsó boritékát. Ezután *Miklós* csár és a nagyhercegek kiemelték a koporsót a vasuti kocsiból és a készen álló gyászkoocsra vitték, mire a gyászmenet megindult a *Newszkij-prospekten* át a *Péter Pál székesegyház* felé. Azokon az utcákon, a melyeken át a gyászmenet elhaladt, a katonaság sorfalat állott. A házak erkélyei gyászdiszt ötöttek. Óriási néptömeg várta a menetet, melynek élén a csár kíséretének csoportja lovagolt. Mögötte ment a szertartásmester, a 4. testőr-lövészszázalaj egy százada, az elhunyt lakájai lovával és fegyvereivel, a tanintézetei képviselői, valamint a polgári és katonai főméltóságok. Közvetlenül a nyolcz lovas gyászkoocs mögött lépdelt *Miklós* csár, mellette *Valdemár* dán herceg, továbbá a nagyhercegek, *Albert* szászaltenburgi herceg, a csár kíséretét képező főhadsegédek és vezérőrnagyok, a palotagránátosok egy százada, mögöttük *Mária* csárné, *Xénia* és *Olga* nagyhercegnők és a többi nagyhercegnők, az udvari méltóságok és tisztviselők stb. A harangok zúgása és az ágyuk dörgése mellett indult meg a menet és körülbelül két óra múlva a *Péter Pál székesegyházba* érkezett, hol a diplomáciai testület és a katonai attasék gyűltek össze. Itt a metropolita ismét gyászmisét mondott. A temetésig a lakosságot bebocsátják a székesegyházba. Az ntezőkon nagy néptömeg özönlik, mely őszinte gyászát mutatja.

* **Mennyi az asszony?** Erre az éppen nem érdektelen kérdésre a következő táblázattal válaszol egy francia statisztikus:

1000 férfire esik	asszony
Portugáliában	1091
Svéd- és Norvégországban	1061
Angliában	1058
Spanyolországban	1004
Finnországban	1044
Svájczban	1041
Németországban	1039
Ausztria-Magyarországban	1034
Dániában	1026
Hollandiában	1023
Franciaországban	1025
Belgiumban	1001
Olaszországban	995
Szerbiában	988
Bulgáriában	952
Romániában	944
Görögországban	906
Bosznia-Hercegovinában	869

Az egész számításból pedig kitűnik, hogy egész Európában hét millióval több az asszony, mint a férfi. Hét millió aggszűz élne tehát Európában, még akkor is ha minden férfi megházasodnék.

Pedig nem házasodik.

* **A meggyilkolt pásztorfiu.** Egy *Berettyó-Ujfaluból* érkezett szűkszavu távirat jelenti, hogy a danesházai pusztán egy pásztorfiut, kiben a környékbeli lakosok *Mező Imrere* ismeretek, — meggyilkolva találták. A csendőrség a vizsgálatot megindította, a tettesnek azonban nyoma veszett.

* **Utazás keletre.** *Propper N. János* felbátorítva ama nagy siker alatt, mely már az általa rendezett utazásokat érte, most újból utazást szervez Keletre. Utirány Budapest Fiume (2 nap), Velence (2 nap), Ancona (5 óra), Bari (8 óra), Brindisi (10 óra), Alexandria (2 nap), Kairó (5 nap), Port-Said (1 nap), Jaffa (6 óra), Jeruzsálem—betlehem—Jericho (4 nap), Piraeus-Athén (2 nap), Smyrna (1 nap), Konstantinápoly (4 nap). Az utazás egész tartama 38—40 nap. Indulás Budapest-ről szeptember 12. Érkezés Budapestre október 20. *Utazás díja* I. osztályu vasuton (esetleg hálókocsik használatával), hajón utközben is teljes ellátással Budapesttől Budapestig az egyes pontokon elsőrangú szállodákban lakás (külön szoba), reggeli, villásreggeli, ebéd borral, fekete kávéval; minden ponton kézi podgyász (25 kilo) szállítása a szállodáig s onnét vasutig v. hajóra, érkezésnél, elutazásnál társas- vagy bér-kocsik díját is beletudva: 700 forint. II. osztályu utazás vasuton (hálókocsik használatával) és hajón élelmezéssel Budapesttől Budapestig, fejebekben teljesen ugyanaz mint az első osztályu utazásnál; összes díj 570 forint.

* **Exentrikus leán, nevek.** Az aradi nemzeti szövetség nagy festményt sorsol ki, a sorsoláshoz ötszáz női nevet használ fel. Miután azonban későn jutott annak a tudatára, hogy a kalendáriumból s a névnapok lajtsromából nem kerül ki ötszáz női név, az »Arad és Vidéke« jőszívüen felszólította azokat, akik ritka női nevek birtokában vannak, hogy segítsék ki vele a Szövetséget: hátha úgy kikerül az ötszáz név. És *Sztojka Józsefhez*, a Szövetség titkárához — írja a fent említett újság — csak úgy dült a nevek halmaza, a melyek között olyan ritkák is vannak, hogy ritkábbakat kívánni se lehet. Egynehányat mutatónak közlünk. Vannak keleties hangzásu nevek: *Oráma, Fitilla, Demoá, Melia, Ága, Flima, Schrigánka, Mecianka, Páninka, Pigidi, Jerimi, Félicia, Egida, Arola* . . . Ezek a szokatlan hangzásu neveken kívül van egy halmaza az ősmagyar neveknek. Ezekből is összeszedtünk néhányat, hábar ahhoz kétség fér, hogy igazán nevek: *Ajándok, Aranyos, Baeánka, Dalma, Drága, Edva, Fejér, Galamb, Géza, Etre, Inér, Jora, Iaorka, Gyönyörű, Hadadi, Hinga, Emőke, Liliom, Csókadó, Szegény, Szerencsés, Szomorka, Szombatka, Varázs, Vendég* . . . Ha most már a kedves anyák rendkívüli nevet akarnak, válogathatnak. Milyen érdekesen hangzik például *Barna Schrigánka*. Vagy: *Fekete Varázs*, avagy: *Zöld Havadi* . . .

Igazságszolgáltatás.

Az eltűnt 7000 forint. E czimen irunk arról a vakmerő csalásról, mely *Jegy bírói letétben* volt 7070 forintról szóló takaréknövecske eltűntetésével a törvénytörésen eset meg. A pénz tudvalevőleg a *Mihnyák Mátyás* gyári munkás tulajdona volt, a kit lopásért két hónapi börtönrre ítélték s megelőzőleg nála házkutatást tartottak. Ekkor foglalták le lakásán s tették bírói kézbe a kérdéses takarékpénztári könyvet. A vizsgálat megejtésével, most hogy a család napfényre jutott, a bíróság dr. *Kistay János* törvénytörési jegyzőt bízta meg. Érdekes, milyen furfanggal követték el *Mihnyák* kárára a csalást.

A szegény embernek *Németh Antal* Károly ügyvéd volt a védője, de tanácsadója tulajdonképen *Sinay Kornél*, az ügyvéd vén irnoka volt. Mikor *Mihnyák* bűnpörét letárgyalták a törvénytörésnél s el is ítélték, érdeklődni kezdett hogy mikor kapja meg a 7070 forintos könyvecskéjét, melyet letétben őriznek.

— Majd csak ha a Kuria is ítélt, — biztatta *Sinay Kornél*, védőjének az irnoka.

— Előbb nem juthatok a pénzemhez?

— Bizony, be kell várni a jogerős ítéletet.

Hónapok multak ezután, nemcsak a Kuria is ítélt már, de *Mihnyák* meg is jött *Jászbe-*

rényből, a hol leülte két havi börtönbüntetését.

— No, most már jogerős az ítélet! — sűrgeti-e Sinayt. De ez még mindig halasztotta a dolgot mignem Mihnyák meguntta, hogy pénzt már hónapokkal előbb kivették a bírói letéltől. Megeshetett a család úgy, hogy Sinay a principális. Németh Antal Károly ügyvéd, mint védőnek a nevét hamisítva, a takarékkönyv kiadásáért folyamodott s azt meg is kapta.

A mikor Mihnyák erre a tapasztalatra jutott s most már erélyesebben követelte pénzt, Sinay nem vezethette tovább az orránál fogva. Egyszerűen azzal állt elő, hogy rajta semmit sem követelhet, mert hisz ő kiadta neki a 7070 forintját s ez tüstént egy irással bebizonyította, a melylyel Mihnyák a pénz átvételét elismeri. Erre történt, hogy Mihnyák, a ki pénzből egy fabatkát sem látott s az előtte felmutatott nyugtát hamisnak mondja, Drill vizsgálóbíró előtt kifosztója ellen a feljelentést megtette.

Országos aktaselejtezés. A kir. törvényszékek és bíróságok irattáraiban kezelt bünygyi és peres iratokat az igazságügyminiszter rendelete folytán ez évben az egész országban kiselejtezik. Selejtezve lesz minden iratcsomó, a mi ezelőtt harminczkét évvel, tehát 1867-ig került bírói elintézés alá, csak az eredeti okmányokat és végzéseket tartják meg tovább is őrizetben. Minden egyes iratcsomóról kivonatot szerkesztenek, melybe az iratok igató számain, irattári jeleit, azok tartalmát s a jogilag érdekelt felek neveit belefoglalják és azt is megjelölik, hogy az iratokat eddig hol őrizték. Mielőtt a munkálatot megkezdenék, a hivatalos lapban hirdetményt tesznek közzé, melyben mindenkit felszólítanak, hogy az esetben, ha a rája vagy elődeire vonatkozó iratok megsemmisítését valami okból nem akarná, azt harmincz napi határidő alatt jelentse be. Ez azért is fontos, mert ugy a 48-as idők, mint a Bach-korszak ez időre esnek, a mikor a politikai pártállás miatt a birtokokat egyremásra kobozták s egyéb büntetések is napi rendben voltak. A selejtező tisztviselő kezébe fontos iratok kerülnek, nagyon kell neki is vigyázni, nehogy valami olyast, a mi különösen hiteles történeti dokumentum, megsemmisítsen. Annak, hogy a kiselejtezés a harminczkét év előtti időszakra lesz elrendelve, magyarázata az, hogy a jogi követelések a polgári perrendtartás értelmében ennyi idő alatt évülnek el.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Bócz Géza.*

- 2330 Potári János s. t. — özv. Potári Jánosné.
1835 Zimmermann J. és neje — Kiss József s. t.
1948 Usváth Paszk hagyatéka.
1953 Molnár Tuzok István hagyatéka.
1988 Kozma Róza hagyatéka.
1990 Pártos Lajos — Laubach Ferencz.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

- 2360 Szala Mihály s. t. testi sértés.
2375 Ifj. Kovács József s. t. lopás.
2514 Rusz Péterné uzsora.
2533 Ifj. Bak Imre s. t. testi sértés.
2947 Bugy Pável lopás.
3014 Nagy József lopás.
3109 Dunak Lajos szándékos emberölés.
2522 Ispász Mikuláj s. t. szándékos emberölés.
2524 Cs. Kovács Károly testi sértés.
2552 Gyulai Károly közveszély elleni kihágás.
2915 Deák Eszter becsületsértés stb.

ZENE és MŰVESZET.

Zenepályázat. Az 1901-ben Kassán tartandó orsz. dalünnep alkalmára szolgáló férfinegyes versenykar, valamint az orsz. magyar daláregyesület jellegének megírására pályázatot hirdet az országos daláregyesület. **I. A versenykar-pályázat föltételei:** 1. A pályadíj 20 drb 10 frankos magyar arany. 2. A szövegköltemény szabadon választható; lehet hazafias, hősi vagy líra, de mindenesetre az országos ünnepély méltóságához illő. 3. A szövegkölteménynek magyar versmértékűnek, a megzenésítésnek pedig magyar szelleműnek kell lennie. 4. A pályamű tisztán férfinegyesre irandó, vezérkönyv-alakban, s minden zenekíséret nélkül. 5. A zenei kidolgozásnak szabatosnak, nem stófikusnak, hanem átkomponálnak kell lennie. **II. A jelleg-pályázat föltételei:** a) megzenésítendő id. Abrányi Kornélnak következő szövegkölteménye:

Dalban zengni dícsőt, szépet,
S ha kell, karddal védni népet
És hazát:

E szent eskü: örök hívét
Minden magyar dalár szívért
Járja át.

Ez a jelszónk, ezt fogadtuk,
S mindhalálig meg is tartjuk,
Minket Isten
Ugy segítjen!

b) A megzenésítésnél a magyar versmértéknek megfelelő dalmérték tartandó meg; a kidolgozás szintén átkomponált legyen és legfőjebb 12 ütemre terjedhet. Ezen utóbbi körülményre való tekintetből a kidolgozás alternatív is lehet, vagyis a megzenésítésnél a középső strófa (E szent eskü — járja át) esetleg elhagyható. c) A pályadíj 50 korona. Mindkét pályamű idegen kézzel írva s a szerző nevét rejtő külön-külön jellegű levélkével ellátva küldendő be. A jellege a pályaműre is reá irandó. A pályaművek *folyó 1899. évi október hó 31. napján déli 12 óráig* küldendők be az egyesület elnökéhez: Lung György székes-fővárosi tanácsnokhoz (Budapest, IV., Borz-utca 7. sz.) E határidőn túl érkezett pályaművek pályázatra nem kocsattatnak.

SPORT.

Pardon programja. A derby-nyerő Pardon ez idei programja lényeges változáson ment keresztül. Egészen biztos forrásból értesülünk, hogy nem igaz a hír, mintha Pardon csak a St.-Legerben lépne újra a pályára. Sőt ellenkezőleg, istállója elhatározta, hogy mind az *Erzsébet királyné*-díjban augusztus 29 én, mint a bécsi *Jubileum-díj*-ban indítja Pardon-t, mely mindkét futásával valószínűleg szaporítani fogja győzelmei számát. Különösen az Erzsébet királyné-díjra oly erősen fogadták, hogy oddsza már csak 1½: 1. A Morgan-mén különben szorgalmasan dolgozik Alagon Red Coral, Áruló és Bonvivant kíséretében, mely utóbbi biztos induló a Szent István-díj-ban. Áruló a budapesti augusztusi meetingen az Elnöki díj-ban és a Budapesti díj-ban fog indulni.

Bőkezű istállótulajdonosok. Königs-warter Herman báró, írja a V. V. L., kétezer koronát ajándékozott istállója személyzetének, hogy garderobjukat kiegészítsék. — A westminsteri herceg, írja az angol Sport, a Flying Fox által megnyert megnyert Eclipsestakes egész díját, 10.000 font sterlinget, a walesi hercegné védősége alatt álló Royal Alexander-kórháznak adományozta.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szerda: *Utazás egy apa körül.*
Csütörtök: *Sabbinók elrablása.* Szathmáry Árpád III. vf.
Péntek: *Párisi rongyszedő.* Szathmáry Árpád IV. vf.
Szombat: *Utazás egy apa körül.*
d. u. *Goldstein Számi.*
Vasárnap este: 1848.

Aszalai uram leányai.

Kevesen vagyunk és mindenki az elolvasásról panaszkodik. Ilyenkor pedig hatástalan minden reklám, mert az empirés otthonból semmisen képes kihozni a hűsítő emberiséget. Hatástalanok ilyenkor a legjobb viccek is és szinte sajnálja az illető, hogy máskorra nem tartotta fenn azokat. Azt hisszük, hogy Szathmáry Árpád is sajnálja, hogy ilyen kedvezőtlen hangulatban és időben kereste fel a nagyváradi publikumot, a mely most mindenütt van, csak a gőzfürdő hőségével rendelkező színházban nincs. És ezt nem is lehet tőle rossz néven venni.

Az előadás azonban nem volt nyárias, hanem egy teljesen összhangzó előadás. A szereplőknek fénypontja Aszalai Mihály személyesítője, — Szathmáry Árpád, ki kitűnő jellegzetességgel mutatta be a jómódu kertész komikus alakját. Ehez kitűnő keretül szolgált *Laczkó Aranka*, *Miklósi Iona*, *Horváth Paula*, *Bónis Lajos*, *K. Árpási Kata*, *Turchányi Olga*, *Tompa Kálmán* játéka, míg *Hellai Nándor* egy epizód szerepre pazarolta ügyességét.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Írta: *Neldegg*, fordította: *Szírtes.* 62

— Es gróf ur szól egy-két jó szót érdekében, ugy-e bár?

— Egészen fölösleges. Édes anyám látatlanul is magához veszi a kisasszonyt, mert kegyed ajánlatára igen sokat tart... Most pedig kísérjen el a vendéglőbe és legyen szives társam, mialatt kis erősítő veszek az utra. Főlkelt és kezet nyújtott Ganermannnak: Engedje meg azonban, hogy előbb ismétlem, hogy bennünket mindig pártján talál és mindenkor számíthat barátságunkra.

Jó szó jó időben csodálatosan hat a szomorodott szívre. Ganermann úgy érezte, mintha újraéledt volna; nem annyira a gróf szavai, mint inkább szives-barátságos hangja tette a jó-jóhatást. Ha a legnemesebbek és legjobbak vele tartanak, mit törődik ő a tömeg gáncsával? Áda, József és néhány jó barátja álljanak pártján, — egyébre nincs szüksége.

Másnap sürgöny érkezett, hogy a grófné hajlandó a kisasszonyt társalgónól magához venni. Néhány nap mulva Rodenau Mari rendeltetése helyén volt.

XVII.

A Starkenbach család a reggelinél ült. Az asztaltársaság kivételesen elég számos tagból állott Szokása ellenére a házigazda is jelen volt, kivülte Ferencz, aki a mult este érkezett, sőt Steinfeldner is. Ferencz házassága óta a titkár magát a családhoz számította és a régi barátságára hivatkozva ki tudta vinni, hogy az asztalnál mindenkor legyen üres hely számára. Starkenbachné mondhatatlan könnyebbségére azonban csak Ferencz tiszteletére jelent meg.

A hangulat nem volt vidám. Starkenbach némán és mogorván itta kávéját, közben-közben vejére vetette sötét tekintetét. A háziasszony

teljes hidegvérrel kizárólag a feltálat nyálkságoknak szentelte figyelmét. Steinfeldner, minthogy erős köhögés kirozta, nem sokat beszélt. Ferencz mindenképen iparkodott komor hangulatát palástolni; egyedül Áda fecseget szüntelenül. Nem csoda, hisz pompás mulatságra volt menendő. Elhatározták, hogy ebéd után, mely három órára volt kitűzve, kimennek mindnyájan a ligetbe. Az egész város, a gazdag és előkelő világ ott lesz, a legválasztékosabb öltözékek fogják elbájosítani a szemeket és a mi Adát leginkább elbűvölte, az a tudat volt, hogy az övé a legdrágábbak és legeredetibbek egyike lesz. Minden szem reá lesz irányítva, minden újság a szép Ganermanné példátlanul előkelő megjelenéséről fog írni. Ez a kilátás a boldogság netovábbja volt neki. Aranysugarban látta az életet és az egész világot.

Egyszerre egy kis csomagra estek szeméi.
(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

Schusztér Konstantin a ravatalon.

Vác, július 25. (Saj. tud. táv.) Az elhunyt besztertelése nagy közönség jelenlétében délután ment végbe. A besztertelést Virter Lajos cz. püspök végezte. A káptalan gyűlés kérésére Gajary Géza a ravatalnál nem fog beszélni.

Halálos végű verekedés.

Budapest, jul. 25. (Saj. tud. táv.) Az abaujmezei Zsadány községben nagy verekedés keletkezett a falu népe között annyira, hogy a csendőrök is beavatkoztak s minthogy erélyes felszólításuk nem használt, lőttek s 3 halálos sebesülés történt.

Határozat a 14. §. ellen.

Budapest, jul. 25. (Saját tud. táv.) A gráci községtanács mai ülésén egy indítvány kapcsán ünnepélyes tiltakozását fejezte ki a Thun kormányának a 14. §-al való alkotmányellenes kormányzása ellen s kárhoztatta a cukor és söradó emelést. A karzaton a határozat hozatala közben abczugolták a kormányt. A határozat különben a Reichsrath összehívását is kéri.

A belgrádi merénylet.

Belgrád, jul. 25. A merénylők közül Nikolics volt ezredes, Pasics és Tansanovics ellen fölbujtás és összeesküvés szövése czimén emelnek vádat.

Azt rebesgetik, hogy Nikolics ezredes beismerő vallomást tett, míg a két utóbbi tagad mindent.

Belgrád, jul. 25. A röktön ítélő bíróság ma tanácskozott, hogy elsősorban a bíróság első érdemleges ülésén kiket állítson a bíróság elé először.

A röktön ítélő bíróság ülése holnap lesz.

Belgrád, jul. 25. A rögtönítélő bíróság ma kezdte meg működését, de nem a merénylet ügyében, hanem egy hadügyminiszteri hivatalnok ügyében, kit okmánytolvajlásért és felségsértésért 10 évre ítél.

Dreyfus-ügy.

Páris, jul. 25. Rennesi magántávirat szerint az államügyész meg fogja idézni mindazokat, akik a perrel valamely vonatkozásban vannak. Így megidézi Henry

özvegyét és megidézte az 1894. évi haditörvényszék tagjait is. Beurepaire elmondta, hogy a hadi törvényszék elnöke közölte vele, hogy csak a vád tárgyát illetőleg tehet vallomást. Tekintettel erre az álláspontra Beurepaire kijelenti, hogy vizsgálatának eredményét közzé fogja tenni. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, jul. 25. Mazeau, a semmitőszék elnöke, egy újságíró előtt kijelentette, hogy a revisió ítélet semmiképen sem korlátozza a rennesi haditörvényszék jogait. A haditörvényszék elnöke diskrecionális hatalmánál fogva mindazokat a tanukat megidézheti, kiknek vallomását az igazság kiderítésére fontosnak tartja. (M. Táv. Ir.)

Páris, jul. 25. Beurepaire szombatn kihallgatáson jelentkezett a rennesi katonai bíróság elnökénél. A haditörvényszék elnöke felszólította Beurepaire-t, hogy mutassa be a vád tárgyát illető bizonyítékait. Beurepaire kijelentette, hogy erkölcsi bizonyítékai vannak. Az elnök azt felelte erre, hogy sajnálja, hogy fáradságot vett magának az utazásra. Az államügyész meg fogja idézni mindazokat, a kik a pörrel vonatkozásban vannak, így meg fogja idézni Henry özvegyét és az akkori haditörvényszék tagjait is.

Külföldi hírek.

Pretória, jul. 25. Reuter. Ama körülmény következtében, hogy Krüger elnök péntek délután óta nem lépte át a kormánypalota küszöbét, az a hír kelt szárnyra, hogy az elnök, a végrehajtó tanács és a volksraad között a johannesburgi erőd és a dynamitkérdés miatt támadt nézeteltérések nehézségeket idéztek elő, melyek az elnökben azt az érzetet keltették volna, hogy már nem bírja a volksraad bizalmát és okosabban tenné, ha visszalépne. Ezt a szándékát azonban ma reggel még nem hajtotta végre. A nap folyamán Lambert, Burger és Kock, a végrehajtó tanács tanács tagjai, valamint a volksraad elnöke megjelentek Krüger-nél. A látogatás eredménye az volt, hogy Krüger délután részt vett a volksraad zárt ülésén, amely három óránál tovább tartott. Ezalatt a volksraad épülete körül izgatott néptömeg tolongott. Később híre járt, hogy a volksraad végül biztosította Krüger legnagobb bizalmáról. Azt is beszélték, hogy a volksraad többsége pártolja a dynamitkoncessió megszüntetésére vonatkozó határozatot.

Madrid, jul. 25. A kamarában Dato belügyminiszter Romero Robledo kérdésére adott válaszában kijelentette, hogy a katonai separatistikus izgatásoknak semminemű jelentőséget nem tulajdonítanak. A kamara ezután napirendre tért.

A senatusban Silvela miniszterelnök Almenas gróf kérdésére hasonló értelemben válaszolt.

London, jul. 25. A Reuter-ügynökség jelenté Pekingből: A Kína és Japán között kötött szövetségről elterjedt híreket itt korainak tartják, egy ideig azonban tényleg folytak tárgyalások e kérdésben. Ennek az ügynek a lefolyását orosz körökben igen nagy figyelemmel kísérik.

Washington, jul. 25. Ma délután itt aláírták a Franciaország és Amerika között kötött viszonzossági szerződést.

Almeria, jul. 25. A kikötőmunkások bér-differenciák miatt összesereglettek és rálöttek

a csendőrségre, a mely visszalőtt a munkásokra és végül a rendet ismét helyreállította. (Magy. Táv. Ir.)

Bányarobbanás.

Brownsville, (Pensylvánia) jul. 25. Az egyik itteni bányában ma robbanás történt, mely alkalommal négy ember életét vesztette, kettő pedig megsérült. A szerencsétlenül jártak magyarok. (Magy. Táv. Ir.)

Cleveland, (Ohio), jul. 25. Az összes rendelkezésre álló rendőröket, körülbelül 800 embert, egybe hívtak, hogy a közúti vasut sztrájkoló alkalmazottait féken tartsák. Tegnap este a külvárosi vonalnak egy nővel telt kocsiját a levegőbe röpítették, mely alkalommal két nő sérüléseket szenvedett. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A házi- és mezőgazdasági iparkiallítás Szegeden. Ez a csoport igen változatos és sokoldalú lesz, mivel itt nemcsak a házi és mezőgazdasági népipar fog bemutatni, de a kapcsolatos iparágak mindazon termékei is képviselve lesznek, a melyekre a mezőgazdának a gazdálkodásban, vagy a háztartásban szüksége van. Több mint negyven város és községből mintegy százhusz kiállító több ezer tárggyal van ennél a csoportnál bejelentve. Szegedről több mint harmincz kiállító van eddig bejelentve és pedig a szegedi kenderfonógyár, az új szegedi kenderkikészítő és szövőgyár, két kocsigyártó, két szalámigyár, több szijgyártó, köteles, kádár, késes, bádogos, hentes, talicskakészítő, szappanos, fazekas, papucsos, seprőkészítő, szeszfőző, tarhonya, paprika és káskészítők, takaréktűzhely, jégsekrény, borprés, állatbélyegző stb. tárgyak vannak bejelentve; még hátra vannak a szűrszabók és szűcsök.

Bács-Bodrog-megyéből több mint negyven kiállító jelentkezett, ezeknél elsőhelyen a kenderkikészítés, kenderfonatok és szövetek állanak, de azontul Apatinból, Bajáról, Szabadkáról, Újvidékről és Zentáról, sok más iparcikknek vannak bejelentve u. m. gépek, hintók, sodronyszövetek, rézműves, kosárkötő, szűrszabó és szűcsmunkák, halászati eszközök, halkonzerv stb. Budapestről szintén számos gazdasági különlegesség van bejelentve. Debreczenből és vidékéről szűcs és szűrszabó munka, kulacs stb. Képviselve vannak még a következő távolabbi városok is: Pozsony, Lőcse, Temesvár, Székesfehérvár, Gyula, Békés, Beccskerek, Hajdúnánás, Pécska, Kun-Szent-Márton és számos más község.

A házi- és népipari tárgyakból: Szabadka bunyevác, Ó-Sztapár, Török-Becse, Elemér szerb szövetekkel és varottásokkal. Más háziipari cikkek vannak bejelentve Nagy-Teremia, Szépfalu, Nagy-Szóllós és Bukoveczről. Az országos kereskedelmi muzeum szintén ki fogja állítani egész háziipari gyűjteményét. A szegedi nőipariskola női kézimunkákat állít ki. Fa-faragványok is vannak bejelentve. Tápé község külön egy gyékényszövő házat fog föllálatni, melyben a gyékényszövést állandó munkában fogja bemutatni. Mindezeket a föl sorolhatlan sokasága van bejelentve azon apró tárgyaknak, melyek a kiállításban állandó vásári jelleggel bíró forgalomra számítva, eladásra fognak kirakatni, mire nézve nagy előnyt képez azon föltétel, hogy a tárgyak eladhatók és azonnal elvihetők lesznek.

Az utóbbi körülményre több idegen külföldi gyáros is számított, de azok cikkeit visszautasították, azou különlegességek kivételével, amelyek Magyarországon nem készíttetnek, de a gazdák háztartásában szükséges cikkeket képeznek. Az utóbb említett körülmény elégséges ösztönül szolgálhatna a kapcsolatos iparágak gyakorlóinak arra nézve, hogy amíg lehet, bár pótlag is, bejelentkezzenek, mert igen sajnátságos lesz a helyzet, ha majd távol vidékiek, sőt esetleg idegenek fognak olyan cikkek-ből vásárt csinálni, amelyeket a közfelvidékiek is kiállíthattak volna.

Földadó-elengedéselemikárok miatt.
A közigazgatási bíróság szüneti tanácsa Wekerle Sándor elnöke alatt és Benedek Sándor ítélőbíró előadása mellett tartott ülésen több, elemi kárból földadó-elengedési ügyet tárgyalt s oly elvi fontosságú határozatokat hozott, amelyek gazdaközönségünket bizonyára érdekelni fogják.
Igy: 1. K. községben 1898. július hó 31-én jégeső volt, amely a pénzügyigazgatásnál 8 napon belül bejelentett, de a községi közeg késedelmes eljárása miatt a kárfelvétel nem történt meg idejekorán. Ez okból a pénzügyi hatóságok az adóelengedést megtagadták. A közigazgatási bíróság kimondotta, hogy a kár utólagosan felveendő s a földadót el kell engedni, mert a hatósági mulasztás sem a károsult felek törvényadta jogát nem érintheti, sem pedig a kir kincstár jogosulatlan előnyére nem szolgálhat.

2. J. község határát 1898. augusztus havában árvíz borította el. Ebben a kérésben a közigazgatási bíróság kimondotta, hogy a helyszínen törvényellenesen fölvevett kárjegyzék kiigazításának helye van, hogy e már betakarított buza-és árpaterményekre nézve adóelengedés nem igényelhető és hogyha a réteken csakis a sarjtermés ment tönkre az árvíz következtében, a földadónak csupán egyharmadrésze engedhető el.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, július 25.

Készáru buzában az irányzat lanyha volt 18,000. mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilsra	—	—	—	—	—
Buza októberre	—	—	—	—	8 16
Tengeri jul.	—	—	—	—	4 67
Rozs őszre	—	—	—	—	6 51
Zab őszre	—	—	—	—	5 49
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	4 70

Budapest, július 25.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	829.—
Magyar hitel	—	—	—	—	469.—
Allamvasut	—	—	—	—	763.—
Rimamurányi	—	—	—	—	544.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Déli vasut	—	—	—	—	65.08

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	96.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/100	—	—	—	—	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/100	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.25
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	34.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.25
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	161.—
Tiszasszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	138.50
Osztrák járadék papírban	—	—	—	—	100.40
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.20
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	100.50
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	139.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	910.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	387.75
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	—	—	382.—
Párisi vista	—	—	—	—	344.75
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	9.55
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.90
London vista	—	—	—	—	120.65
20 márkás arany	—	—	—	—	47.82

NAGYVÁRADI SZINKOR.

Evadbérlés 85. szám. (Páratlan sz.)	Kisbérlés 85. szám. (Páratlan sz.)
Ma szerdán, 1899. július 26-án	a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:
A g é s á k.	
Énekes játék 3 felvonásban. Zenéjét szerzette: Sidney	

SZEMÉLYEK:

Reginald Fairfax, hajós hadnagy	Kassai K.
Benville a »Teknyős«	Váradi M.
Cunningham béka	Iványi A.
Grimston hajón	Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes	Korányi Frida.
Vun-Csi kínai, a »10.000 gyönyörűséghez« címzett theaház tulajdonosa	Nyárai Antal
Imári Márki kormányzó, rendőr-főnök	Leővey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő	Székely Irén
Aranyvirág	Miklósi M.
Bimbó	Szabó J.
Aranyhárfa gésák	K. Biró Anna
Ibolyácska	Miklósi Mariska.
Julietta, francia leány	Komlósi Emma
Námi, japán leány	Váradiné
Tekmini, rendőr	Vank I.
Lady Constanze Wyno, utazó angol hölgy	K. Arpási Kata.
Mari Worthington	Miklósi Iona
Edit Grant	I. Vásárhelyi V.
Molly Seamure	Turchányi O.
Katana, japán tűzértiszt	Mezei Mihály.

Japániai, gésák, katonák,

Helyárok: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár, és a g diákjegyű atou»Kaj szinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, csütörtökön 1899. július hó 27-én.

Utazás egy apa körül.

Operette 5 képb. Irták: Cottens és Gavault. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil.

A szerkesztésért felelős:

D r. V U C S K I C S G Y U L A.

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad »	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykátá »	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen »	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá »	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok »	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa »	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány »	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka »	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd »	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév »	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp »	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd »	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalva »	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen »	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd »	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd »	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely »	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes »	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés—Debreczen—Nagy-Léta					
Sárád-Velenceze »	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors »	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki »	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta—	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sárád »	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Nüspöki »	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos »	9 41	5 17	M.-Pályi »	5 47	1 30
Pors »	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze »	2 24	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi »	10 05	5 41	H.-Pályi »	6 03	1 48
Bezö-keresztes »	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely »	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi »	10 20	5 55	H.-Bagos »	6 18	2 05
Mező-Peterd »	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd »	2 50	7 15	3 03	4 38	1 15	N.-Léta—	—	—	Sárád »	6 40	2 29
M.-Ujfalva »	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd »	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Báp »	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév »	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sárád—Derecske. Derecske—Sárád.					
Báránd »	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka »	—	—	4 06	5 43	2 57	Sárád ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány »	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa »	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sárád érk.	6 20	2 09
Szolnok »	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá »	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-Kat. »	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad »	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nagyvárad—Szeged.

Szeged—Nagyvárad.

Nagyvárad—Arad.

Arad—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 30	7 00	Arad ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi »	10 30	4 41	7 10	H.-M.-Vásárhely »	4 38	11 05	7 50	Gyula »	12 21	6 44	10 01	Kurtics »	5 39	11 52	10 07
Less »	10 48	5 01	7 52	Orosháza »	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba »	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza »	6 14	12 31	10 54
Gyapju »	10 56	5 10	8 05	Csaba »	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza »	2 54	7 45	5 03	Békés-Csaba »	6 47	2 33	4 50
Cséffa »	11 0 —	5 19	8 29	Gyula »	7 27	3 05	5 26	Kurtics »	3 28	8 21	5 38	Gyula »	7 27	3 05	5 26
Szalonta »	11 26	5 44	8 46	Sarkad »	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán »	11 46	6 05	9 15	Kötegyán »	7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.							
Sarkad »	11 57	6 17	9 31	Szalonta »	8 23	4 10	6 47		Vegy. v.	Vegy. v.		Vegy. v.	Vegy. v.		
Gyula »	12 21	6 44	10 01	Cséffa »	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba »	2 10	7 41	4 44	Gyapju »	—	4 42	7 29	Nánhegyesel »	6 34	8 21	Nánhegyesel »	4 32	6 46		
Orosháza »	3 10	9 10	5 50	Less »	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely »	4 00	10 02	7 00	Ósi »	9 21	5 19	8 16								
Szeged »	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								